

Комитет
 по правата на човека
 бул. „Дондуков“ № 2-а
 тел. 88-26-08

София, 214/07.12.1998.

До Конституционния съд
 на Република България

На *Генералния секретар*
 на *Прокуратурата*

На № 48/к.д. 33/98 от 1.XII.98 г.

8. XII. 98 С

Господа конституционни съдии,

Комитетът по правата на човека намира, че приетият от Народното събрание *Закон за администрацията* (ДВ бр. 130 от 5.XI.1998 г.) нарушава Конституцията на Република България, поради което следва да го *обявите за противоконституционен*. Това във всички случаи се отнася до *§ 1 от преходните и заключителните разпоредби на закона*.

Съгласно посочената разпоредба гражданите *не могат да заемат никаква ръководна длъжност в администрацията*, ако преди това са заемали *ръководна длъжност в апарата на БКП*, или са били *сътрудници* (от определена категория) *на бившата Държавна сигурност*.

Тази разпоредба е не само дълбоко нецелесъобразна, доколкото лишава обществото от възможността да използва хора със натрупан социален опит, но и подчертано антиконституционна - тя пряко *нарушава конституционно установени права на гражданите*. Тя в частност ограничава възможността на гражданите да осъществяват правото си на труд в определени сфери на държавната администрация, както и правото им да участват в управлението на държавата. Основание за въведеното ограничение е чисто *формалната връзка*, в която гражданите са се намирали с определени звена от системата на обществения и държавен апарат. Законът не се интересува *какви по същество* са хората, оказали с в посочената формална връзка, какво е било тяхното реално поведение, техните действия и бездействия. Очевидно е, че той ограничава правата им, т.е. подлага ги на *дискриминация* единствено и само заради тяхната привързаност към определени *възгледи, убеждения, идейни позиции, политическа принадлежност*, заради

заемано от тях *обществено положение*. Това според Конституцията на Република България трябва да е недопустимо.

Съгласно чл.6, ал. 2 от Конституцията не се допускат *никакви ограничения* на правата, основани на раса, народност, етническа принадлежност, пол, произход, религия, образование, *убеждения, политическа принадлежност, лично и обществено положение* или имуществено състояние. Конституцията използва силния израз „*никакви ограничения*“, за да подчертае цялата недопустимост на каквито и да са ограничения на прогласените права на гражданите.

Проявяваната от Конституцията нетърпимост към ограничаване на правата на гражданите особено заради изповядвани от тях *убеждения* намира израз и в разпоредбата на чл.38: „*Никой* не може да бъде *преследаван или ограничаван* в правата си поради своите *убеждения*...“ Думата „*никой*“ прави невъзможно въвеждането на всякакви изключения от правилото.

Ограниченията са недопустими както по отношение на *обекта*, така и по възможния си *источник*. Това означава, че конституционно признатите права на гражданите *не могат да бъдат ограничавани дори и със закон*. Както чл. 6, ал. 2, така и чл.38 не предвиждат възможността в така очертаната защитена сфера да се намесва по един или друг начин законът. Закон, позволил си да ограничи конституционно признато право, каквото е например правото на труд, е противоконституционен и няма право на съществуване.

Предвиденото в Закона за администрацията ограничение на правата на гражданите е *вид наказание за несъществуващо престъпление*. То не се различава съществено от предвиденото в Наказателния кодекс наказание „*лишаване от право да се заема определена държавна или обществено длъжност*“ (чл.38, т.6 НК). Но докато наказанието по НК е наказание за извършено престъпление, ограничението по Закона за администрацията е наказание не за извършено престъпно деяние, а заради *формална принадлежност към легитимна обществена организация, респ. към част от държавния апарат*. При това наказанието по НК може и да не се наложи в резултат на изтекъл период от време, т.е. поради давност. Наказанието (ограничението в правата) по Закона за администрацията, напротив, не се намира в никаква зависимост от времето - и преди 50 години да е заемана съответната длъжност в системата на БКП, то ще се наложи.

Социалният и правният абсурд, който се крие в разглежданата разпоредба на Закона за администрацията, ще стане очевиден, ако си представим, че тя, следвайки собствената си логика, ограничи по друг признак правата на гражданите, заемали определени длъжности в системата на държавния апарат във времето до 10 ноември 1989 г. Как би следвало в частност да се реагира, ако текстът на § 1 от ПЗР на Закона

за администрацията би имал например следното съдържание: "Не могат да бъдат избирани за членове на Конституционния съд лица, които до 10 ноември 1989 г. заемали ръководни длъжности (директори, зам. директори) в идеологически институти като правния институт, философския институт и т.н." или пък: „Не могат да заемат ръководни длъжности в системата на държавния апарат лица, които до 10 ноември 1989 г. са били преподаватели по идеологически дисциплини като марксистка философия, научен комунизъм, политическа икономия на социализма и т.н.“ Принципна разлика между тези два примерни текста и текста на § 1 от ПЗР на Закона за администрацията няма. Следователно, ако се признае абсурдността на тези два текста, не може да не се признае абсурдността и на § 1 от ПЗР на Закона за администрацията.

Нека за пълнота добавим, че въпросната разпоредба нарушава и редица действащи спрямо Република България международноправни актове по правата на човека. Тя нарушава по-специално *Всеобщата декларация за правата на човека* (чл. 2, чл. 21), *Международния пакт за гражданските и политическите права* (чл.2, чл.19, чл. 25), *Европейската конвенция за защита на правата на човека и основните свободи* (чл.14). Особено внимание изисква чл.25 от Международния пакт за граждански и политически права, който изрично постановява:

„Всеки гражданин има правото и възможността без каквато и да е дискриминация, посочена в чл.2, и без неоснователни ограничения:

...

с) да има достъп при общи условия на равенство до държавните служби в своята страна.“

На основание на гореизложеното Законът за администрацията (в посочените му части) следва да бъде обявен за противоконституционен.

С уважение,

Велко Вълканов
Председател на Комитета по правата на човека